

Inspireren

Ondersteunen

Uitdagen

De werkzaamheid van interventies bij cognitief begaafde leerlingen

Studiedag Project TALENT, 29 september 2021

Dra. Sabine Sypré, UGent en KU Leuven
Prof. Maarten Vansteenkiste, UGent

TALENT

Doelstellingen

- Meer inzicht geven in de **motivationale diversiteit** die hoogbegaafden kenmerkt
- Resultaten bespreken van twee recente interventiestudies
- **Reflecteren** over de praktijkimplicaties

Deel 1: Theoretisch kader: Routes naar onderpresteren

Pathways to Underachievement Model

Cognitief sterk functionerende leerlingen

- zijn leerlingen:
 - met sterke cognitieve vaardigheden (aanleg)
 - en/of sterke schoolse vaardigheden (prestaties),
 - die al dan niet tot uiting komen
 - onder invloed van niet-cognitieve leerling- en/of contextkenmerken
- doelgroep 'cognitief sterk functionerende' leerlingen = ruim
 - bv. goed presterend of niet
 - bv. algemeen of domein/vakspecifiek
- sterk = behorend tot top 10% van relevante vergelijkingsgroep

Onderpresteren?

- Onderpresteren is schools presteren dat minder goed is dan je zou verwachten op basis van cognitieve vaardigheden

Hoe ontstaat onderpresteren bij cognitief begaafde leerlingen?

(Kate Snyder en Lisa Linnenbrink-Garcia)

Onderpresteren ontstaat via patronen:

- in hoe leerlingen zichzelf zien (zelfovertuigingen)
- en in wat ze belangrijk vinden (waardeovertuigingen):

➔ 2 motivationele wegen naar onderpresteren
(Pathways-to-underachievement model)

Routes naar onderpresteren

- Maladaptieve competentie overtuigingen

- Afnemende waardeovertuigingen

Maladaptieve competentie overtuigingen

(Maladaptive competence beliefs pathway)

Goede schoolse resultaten met weinig inspanning

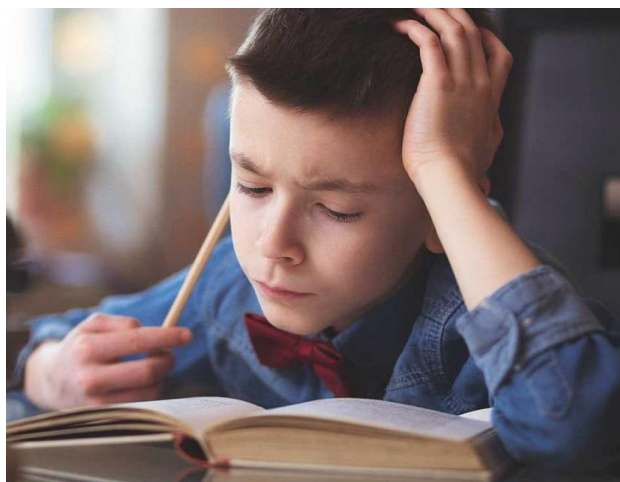
Zelfbeeld raakt nauw verbonden met de beste van de klas zijn

Leerling hecht veel waarde aan school

Maladaptieve competentie overtuigingen

(Maladaptive competence beliefs pathway)

Schoolse uitdaging
wordt groter

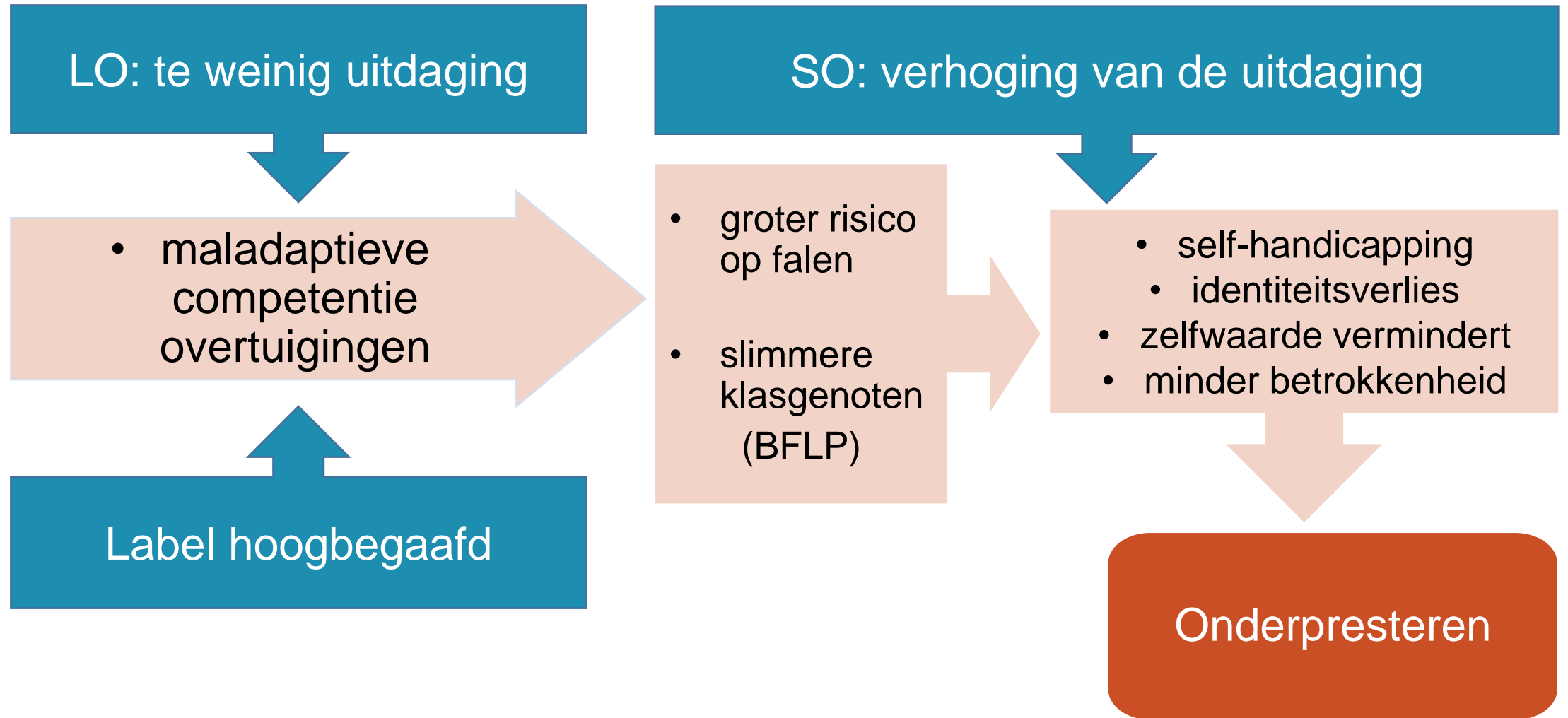

Daardoor wordt zelfbeeld
bedreigd. Leerling zet
copingstrategieën in.

Dalende betrokkenheid
en onderpresteren

Maladaptieve competentie overtuigingen

Afnemende waardeovertuigingen

(Declining value beliefs pathway)

Goede schoolse resultaten met weinig inspanning

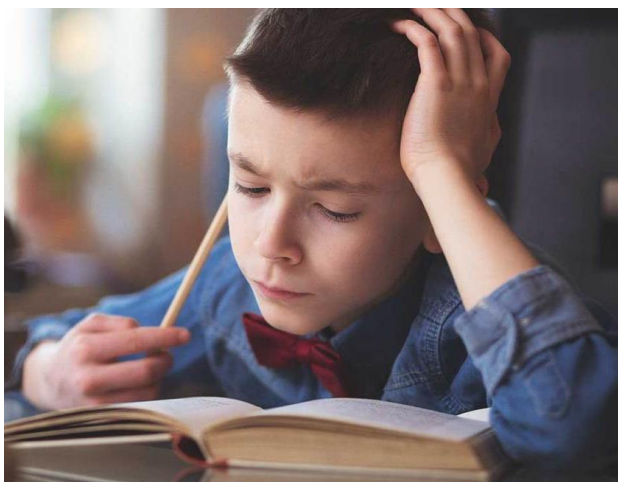
Leerling hecht weinig waarde aan school

Leerling heeft weinig belangstelling voor school

Afnemende waardeovertuigingen

(Declining value beliefs pathway)

Schoolse uitdaging
wordt groter

Leerling is niet bereid tot
extra inspanningen voor school

Verder dalende
betrokkenheid
en onderpresteren

Afnemende waardeovertuigingen

Vinden we evidentie voor
deze profielen in de TALENT-
studie?

TALENT-studie

- Vraag 1: Is er bewijs voor de twee maladaptieve motivatieprofielen die worden voorgesteld door het Pathways to Underachievement-model?

TALENT-studie

Maladaptieve competentie overtuiging

- N = 65 (16.2%)
- 42% meisjes 58% jongens

Afnemende waardeovertuiging

- N= 70 (17.4%)
- 36% meisjes 64% jongens

Positieve overtuiging

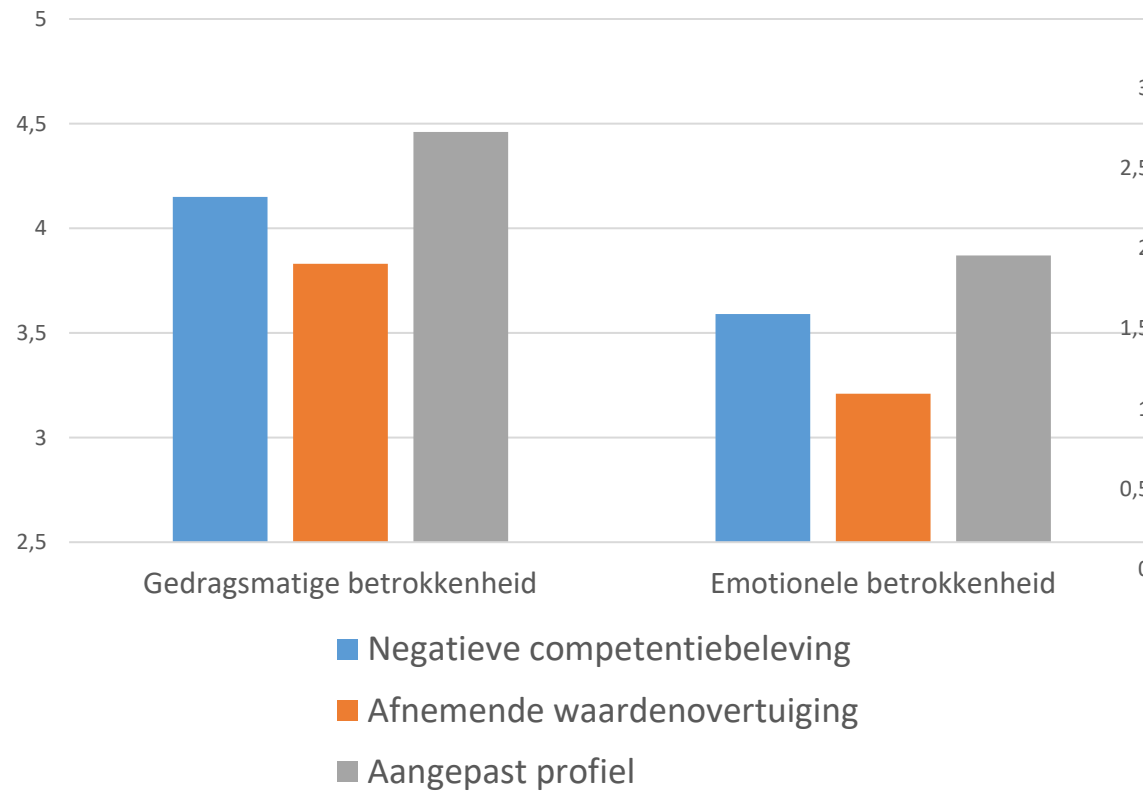
- N = 267 (66.4%)
- 39% meisjes 61% jongens

TALENT-studie

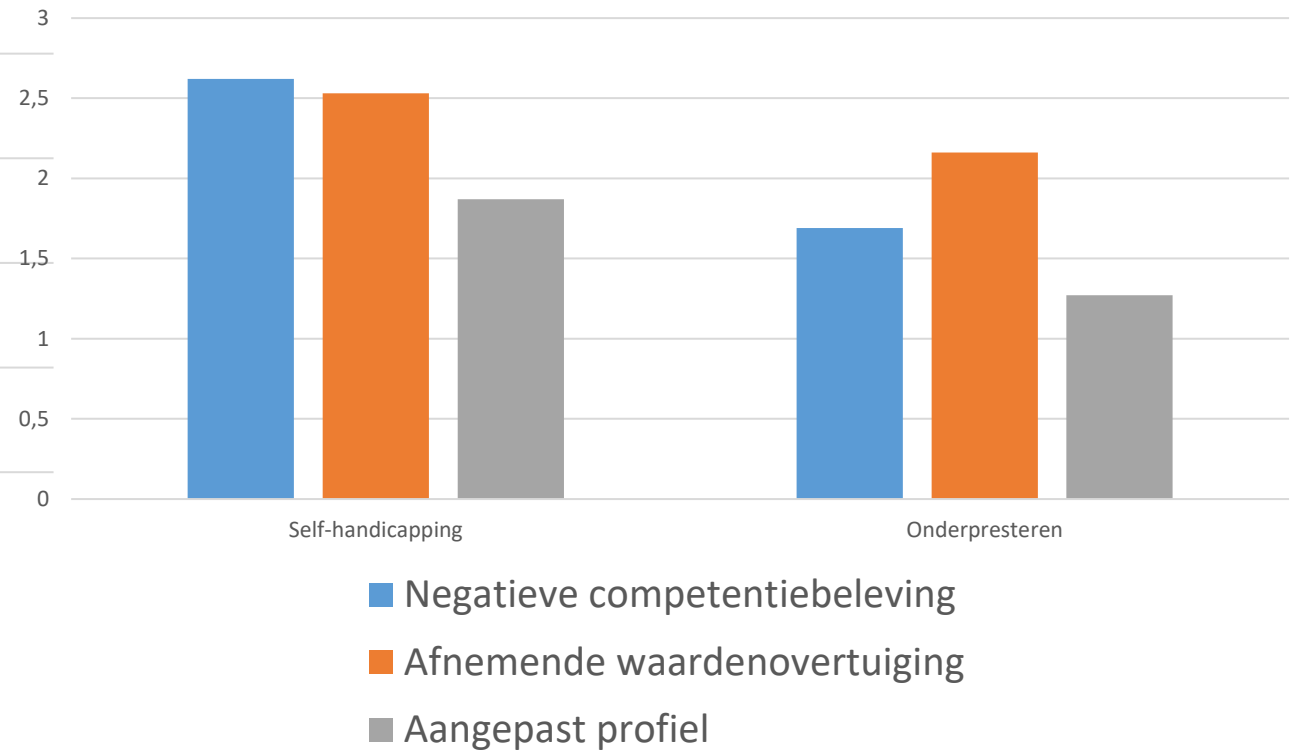
- Vraag 2: Is er een verband tussen de motivatieprofielen en de uitkomsten onbetrokkenheid en onderpresteren, zoals voorspeld door het Pathways to Underachievement-model?

TALENT-studie

Verschillen in betrokkenheid

Verschillen in selfhandicapping en onderpresteren

Praktische implicaties

- **Profielen**

- Heterogeniteit in motivationele profielen ⇔ over één zelfde kam scheren
- Adaptieve groep = groot!

- **Maatwerk in interventies**

- Onderpresteren verloopt anders voor beide maladaptieve profielen
 - De werkzaamheid van verschillende interventies kan profielafhankelijk zijn
- ⇒ Volgende stap in onderzoek = interventiewerk

Interventieonderzoek

		Aard interventie	
		Micro-interventie	Eén-op-één interventie
Focus interventie	Versterken groeimindset		
	Versterken waarden		

Contrasterende beschrijving

	Micro-interventie	Eén-op-één interventie
Doelgroep	Alle jongeren SO	Cognitief begaafde jongeren die onderpresteren
Focus	Preventief & 'targeted' = gefocust	Curatief & breder georiënteerd
Duur	45 minuten; één werkvorm	1u gedurende 5 weken; meerdere werkvormen
Medium	Online	Live
Maatwerk	Geen keuze	Wel keuze & afstemming

Laagdrempelig
& dus
schaalbaar

Hogere
betrokkenheid
& dus minder
schaalbaar

Interventie maladaptieve competentie overtuiging

- Vaste mindset
 - Weinig uitdaging tijdens de lagere school
 - Veel positieve persoonsgerichte feedback: 'Jij bent verstandig'
 - Valkuil vaste mindset wordt zichtbaar als uitdaging groter wordt
 - Attributie dat men 'het' toch niet heeft
 - Self-handicapping (vb. uitstelgedrag)
 - Opgeven na falen => **problemen met competentie**
- => Interventie rond promoten van een groeimindset

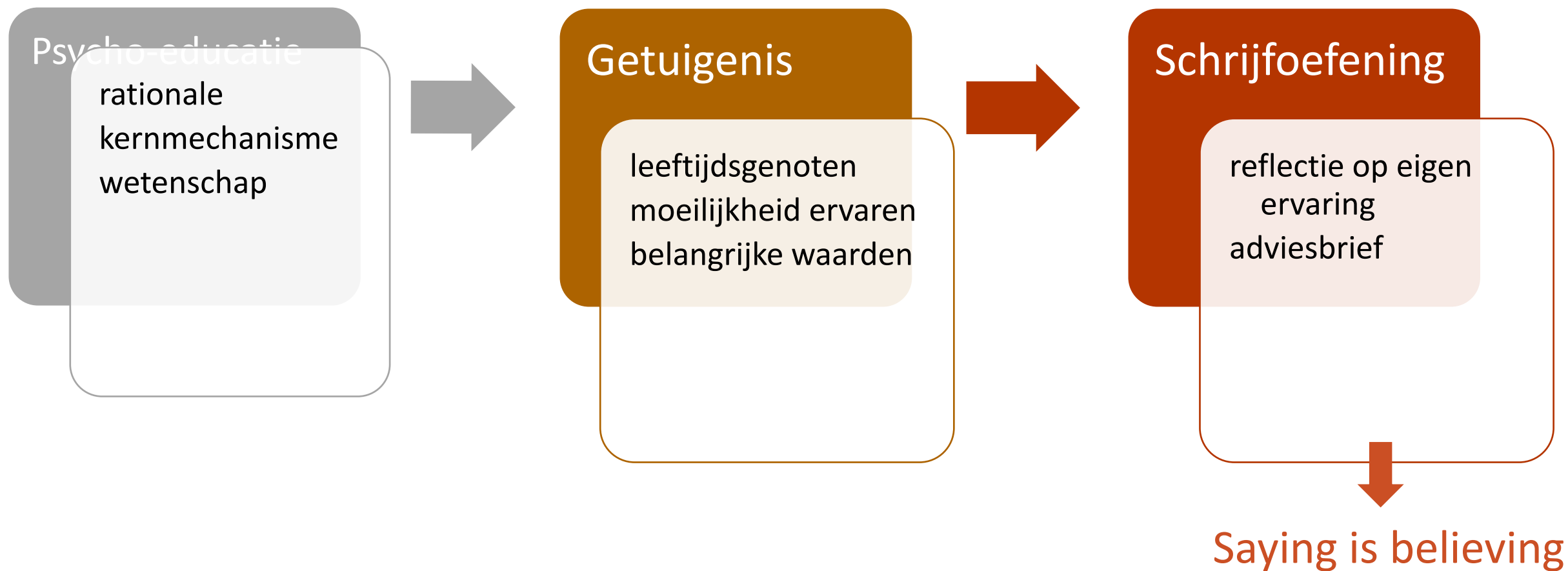
Interventie afnemende waardeovertuigingen

- Gebrek aan persoonlijke waardering van werk voor school
 - Gebrek aan relevantie/nut
 - Onvoldoende uitdaging en/of school te lang geassocieerd met saaie en vervelende taken
- Zorgen rond **autonomie;**
zelfvervreemding
 - Resulteren in onderpresteren
- Interventie rond motivatie en prosociale waarden

Deel 2: Micro-interventies

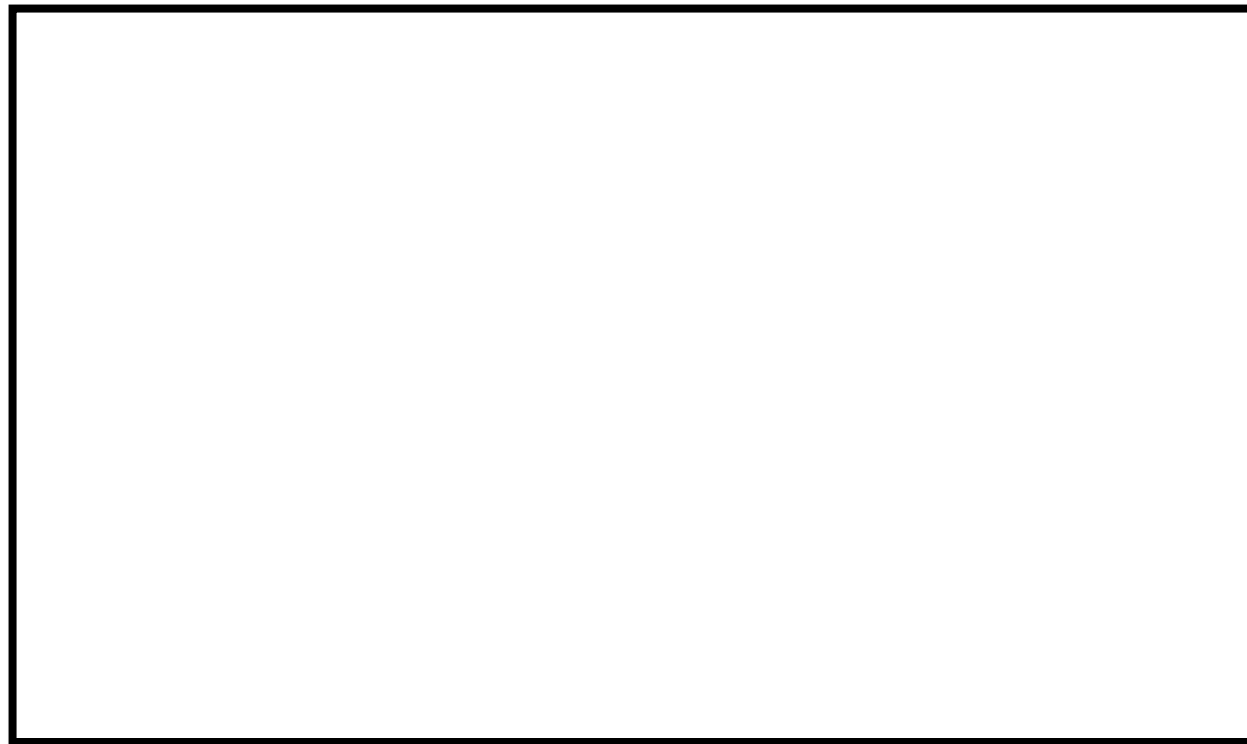
Structuur micro-interventies

Psycho-educatie: rationale

Mindsetinterventie

Waardeninterventie

Psycho-educatie: kernmechanisme

Mindset

Waarden

Psycho-educatie: wetenschap

Ook jij kan je brein
doen groeien

Jongeren streven groei-
bevorderende waarden na

Getuigenis: leeftijdsgenoten

Mindsetinterventie

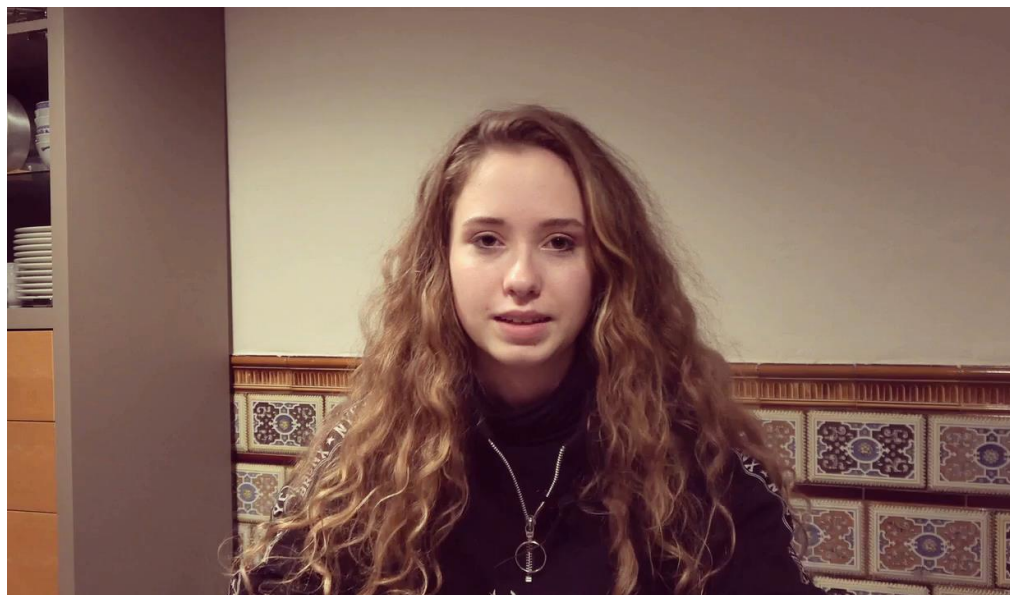

Waardeninterventie

Getuigenis: voorbeeld

Voorbeeld: moeilijkheid
ervaren op school

Voorbeeld: belangrijke waarde
in hun leven

➔ Reflectie via schrijfoefening: eigen voorbeeld

Getuigenis: oplossing

Oplossing: hoe omgegaan met moeilijkheid

Oplossing: hoe kan school helpen met deze waarde

➔ Reflectie via schrijfoefening: eigen oplossing voorstellen

Schrijfoefening

- ➔ Reflectie: eigen voorbeeld
- ➔ Reflectie: eigen oplossing voorstellen
- ➔ Adviesbrief: tips voor toekomstige leerlingen

- Online [interventie](#) op site Project TALENT

Studie micro-interventies

- 265 leerlingen uit de TALENT-studie
- 3^e jaar SO (50,2% jongens, gemiddelde leeftijd = 14,62 jaar)
- 3 condities
 - Controlegroep (n = 88)
 - Mindsetinterventie (n = 87)
 - Waardeninterventie (n = 90)
- Afname op school in de computerklas. Sessie duurde max. 2 uur (incl. invullen vragenlijsten).
- Post-meting een week na het doorlopen van het online programma.
- Zowel voordien als direct nadien werd gepeild naar de mindsets en de motivatie van leerlingen voor school.

Waren de interventies effectief?

Effectiviteit van de groeimindset interventie

Vaste Mindset

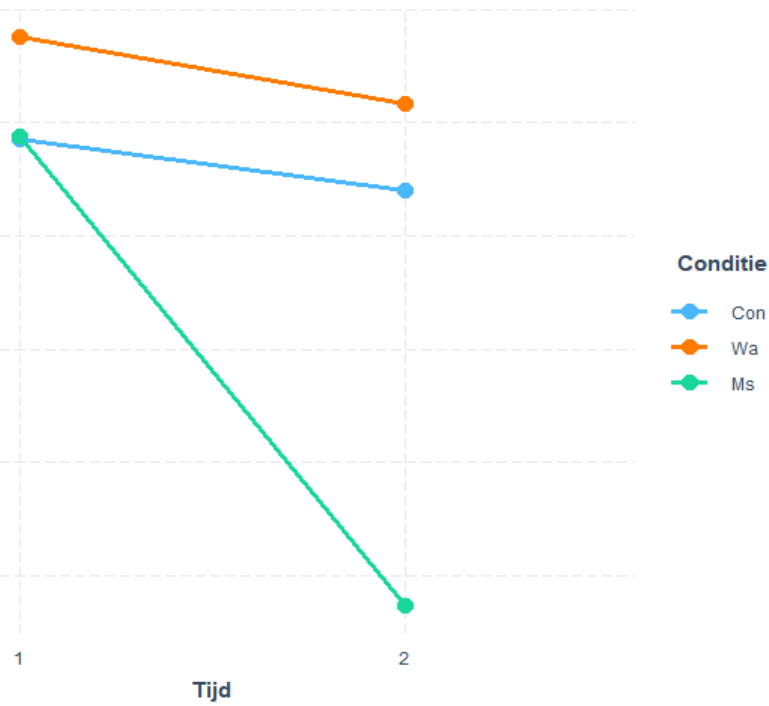
TijdxConditie effect IV op Entity Mindset

3.1

1. Vaste mindset daalt
2. Groeimindset neemt toe

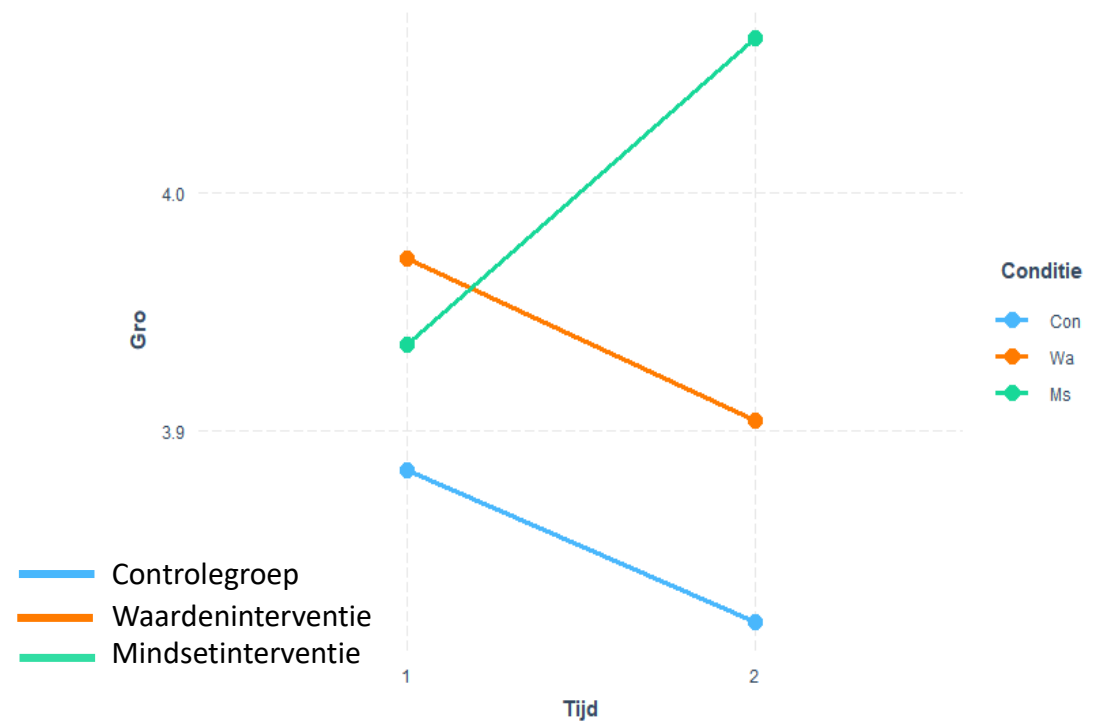
2.7

Geen globale effecten van de waardeninterventie

Groeimindset

TijdxConditie effect IV op Growth Mindset

Waren de interventies voor sommige leerlingen effectief?

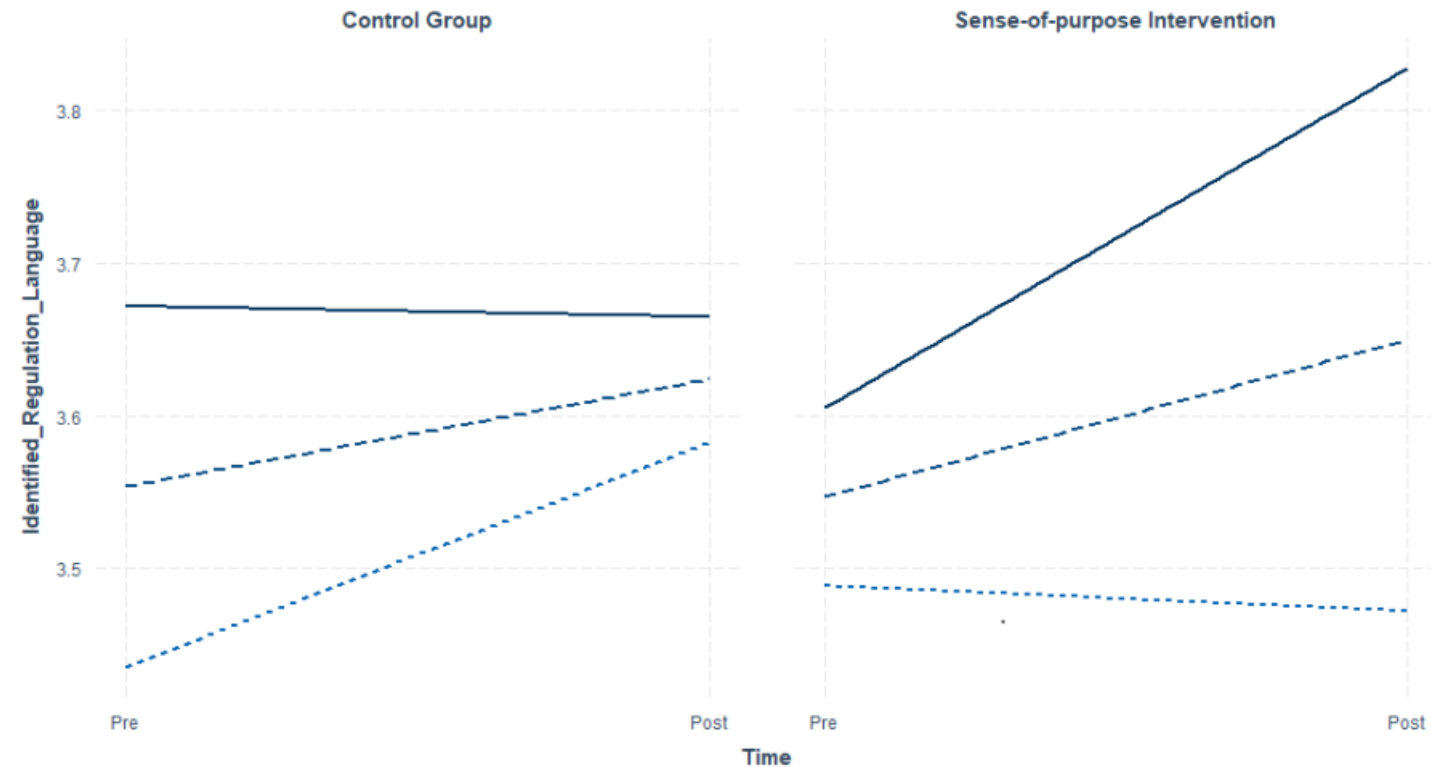
Effectiviteit micro-interventies

- Resultaten waren niet afhankelijk van cognitieve begaafdheid leerlingen
- Enige evidentie dat interventie werkzaam is voor motivationeel kwetsbare personen
 - Bijv. hoger scoren op vast mindset, lage score op waarde
- Waardeninterventie is afhankelijk van betrokkenheid leerlingen

Effectiviteit van de waardeninterventie

The Interaction between Time, Condition and Time Spent on Students' Identified Regulation in the Language Domain in the Sense-of-purpose Intervention.

1. Waardeninterventie heeft weinig effecten
2. Betrokkenheid of tijd = voorwaarde

Besluit: effectiviteit micro-interventies

- Beloftevolle resultaten groeimindset interventie
 - Waardeninterventie: noodzakelijke voorwaarden
 - Jonge leeftijdsgroep
 - Noodzaak tot concretisering van 'abstracte waarden in leertaken' (Walton & Yeager, 2020)
 - Reminders door leraar (Reeves et al., 2021)
- ⇒ Hoe jongeren stimuleren om de schrijfoefeningen grondig te doen

Besluit: effectiviteit micro-interventies

- Beperkingen studie
 - Korte termijn effecten
 - Eén informant
 - Relatief kleine N
 - Diepgaandere toetsing van “maatwerk”-hypothese

Deel 3: Een-op-een interventie

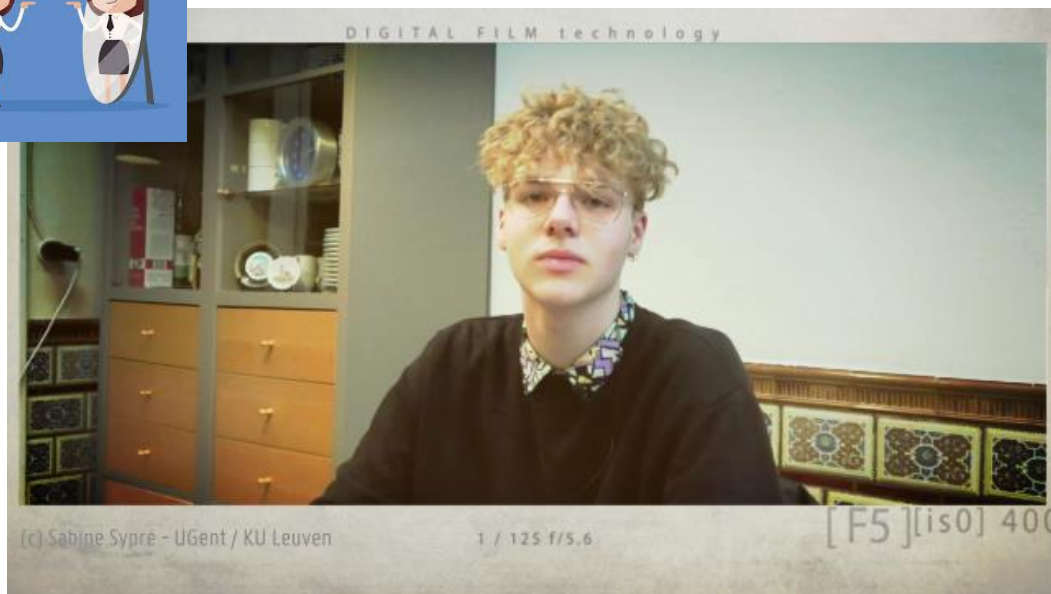
Intakegesprek

- Zijn er dingen op school die plezierig zijn, die je energie geven?
- Zijn er zaken op school of thuis waar je weinig of geen zin in hebt?
- Wat doe je graag buiten school? Hoe komt dat?
- Wat is er wel/niet tof aan het schoolgebouw, relatie met leerkrachten en leerlingen?
- Wie kan jou motiveren? Wie is demotiverend? ...

Getuigenis leeftijdsgenoten

maladaptieve competentie
overtuigingen

afnemende waarde-
overtuigingen

➔ Keuze van module door herkenning getuigenis

Keuze van de module

• Mindsetinterventie

- Inzicht in mindset
- Mindset ervaren
- Omdenken

• Waardeninterventie

- Curriculum uitdagend én betekenisvol maken
- Studiekeuzebegeleiding

Studie een-op-een interventie

- 10 deelnemers, secundair onderwijs, IQ>120
- door zichzelf gezien als onderpresterend
- sessies en onderzoek tussen december 2020 en juni 2021
- pre/posttest/follow-up incl. interviews (deelnemers en ouders)

Effectiviteit van de een-op-een interventie

- 12 deelnemers (jongens) waarvan er 2 afvielen na de eerste sessie (te jong voor de waardeninterventie)
- 1 geen follow-up wegens verdere opvolging bij dezelfde coach
- Nog geen resultaten beschikbaar

DEEL 4: Motivationaleel maatwerk

Reflecties

- **Motivationale diversiteit** in profielen van cognitief sterke leerlingen
- Micro-interventies = **verfrissend perspectief**
 - Gericht maatwerk
 - Cfr. geknelde zenuw bij osteopaat \Leftrightarrow bazooka benadering bij chemotherapie
 - \Rightarrow vereist a priori identificatie en het laten kiezen van of toeleiden naar gepaste interventie
 - Schaalbaar

Reflecties

- Staat zo'n maatwerk een universeel, motiverend fundament in de weg?

⇒Neen!

⇒Basisbehoeftes voor autonomie, competentie en verbondenheid = universeel belangrijk

⇒Interventie sluit aan bij meest bedreigde basisbehoefte

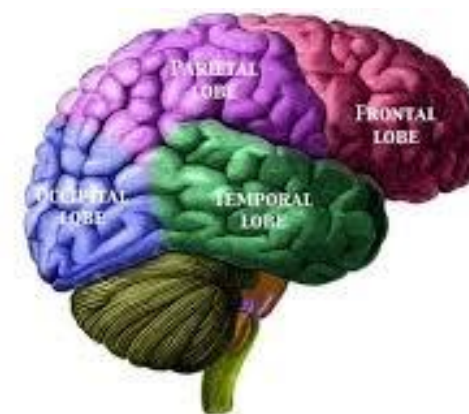
- Maladaptieve competentie overtuiging => competentie
- Afnemende waardenovertuiging => autonomie

Reflectie en vragen

Inzicht in mindset

- Mindsetprofiel: 8 uitspraken van Dweck
- Inzicht in wat groeimindset en vaste mindset is
- Bespreek hoe ze omgaan met:
 - ✓ Hindernissen → En dan?
 - ✓ Uitdaging → Yes!
 - ✓ Inspanning → Doen!
 - ✓ Kritiek → Luister!
 - ✓ Succes van anderen → Kijk op!
- Leer over het brein en verbindingen
- Leer over IQ

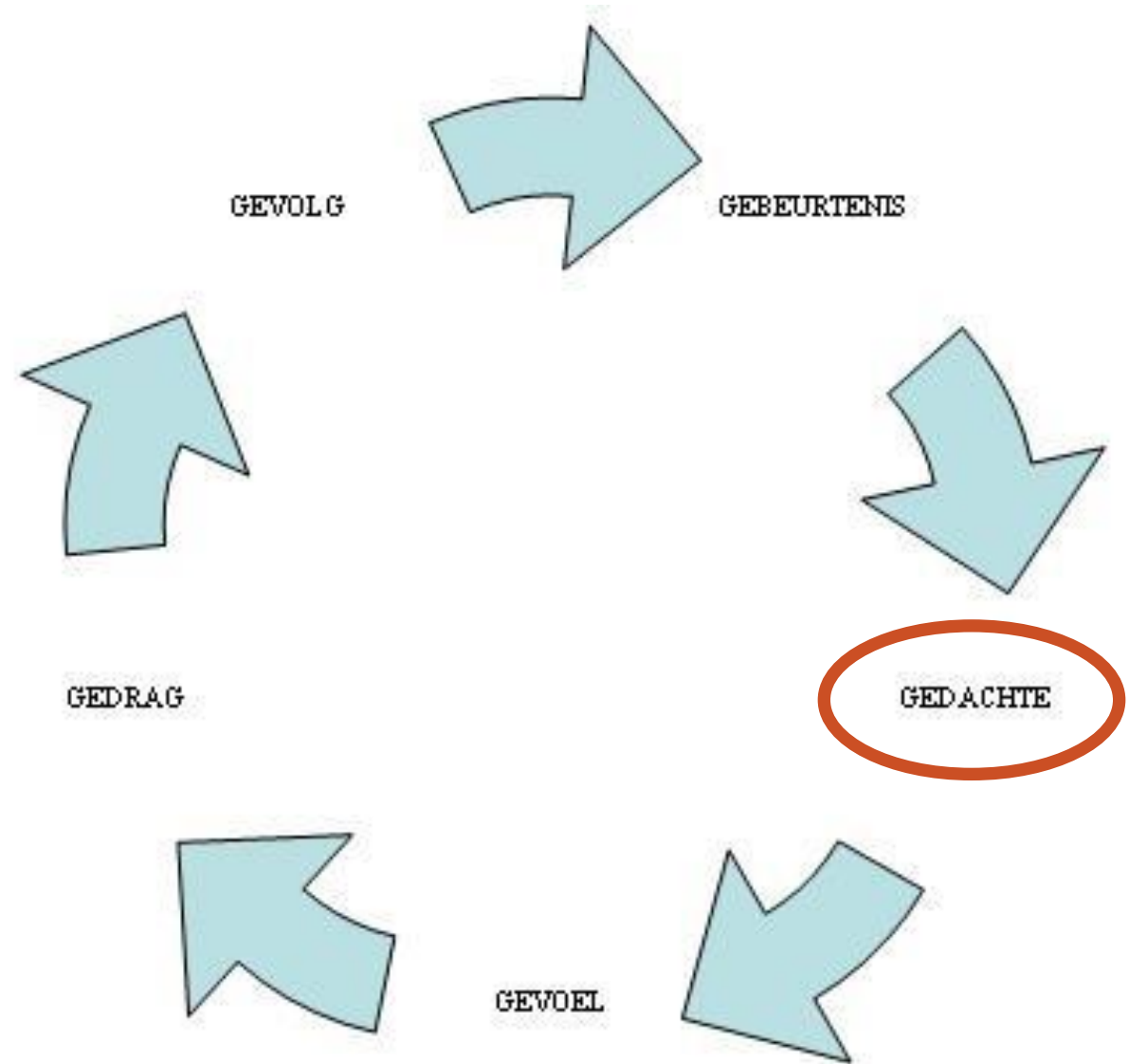
Mindset ervaren

- Smartgames om inzicht te geven in het leerproces:
 - ✓ frustratieniveau ervaren
 - ✓ leren zoeken naar nieuwe strategieën
 - ✓ transfer naar school

Omdenken

- Rationeel emotieve therapie
- Negatieve, verzwakkende gedachten omdenken in positieve, helpende gedachten

Curriculum

- Curriculum uitdagend én betekenisvol maken (zie compacten en verrijken, Bloom)
 - ✓ Vanuit eigen interesses
 - ✓ Vanuit eigen keuze
 - ✓ Alternatieven voorstellen
 - ✓ Creatief denken
 - ✓ Flexibel zijn

Studiekeuzebegeleiding

- Talenten ontdekken via Talententoolbox of Talentenwerkboek
- Waarden vinden van een droomjob
- Interesses en vaardigheden
- Toekomstfantasie
- Studiekeuze

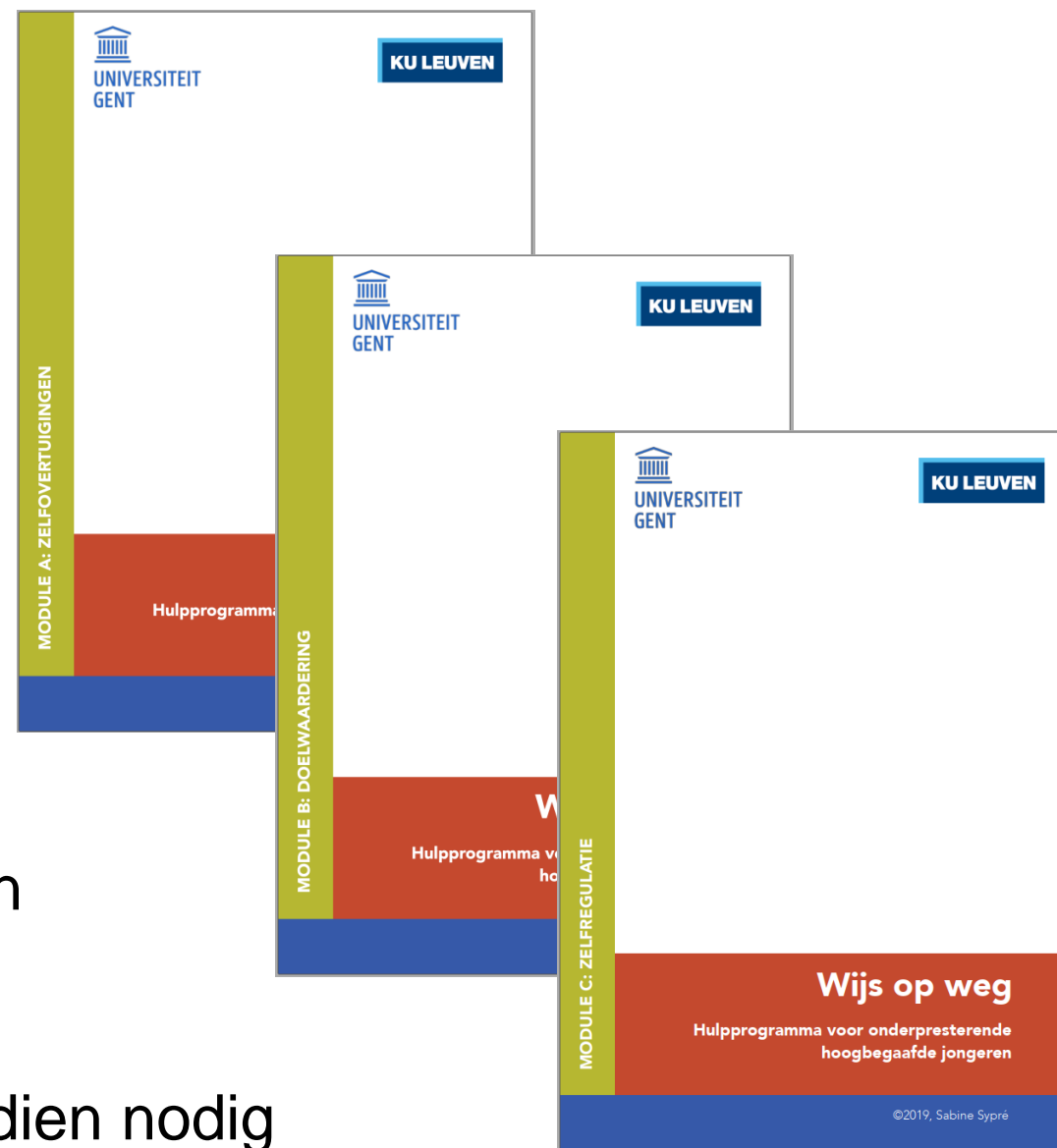

Werken vanuit je talent.
Talentenwerkboek

Wijs op weg

3 modules, incl. handleiding:

- A. Zelfovertuigingen
→maladaptieve competentie
overtuigingen
- B. Doelwaardering
→afnemende waardeovertuigingen
- C. Zelfregulatie
→ aanvulling na module A of B, indien nodig

Tijdslijn studie een-op-een interventie

